

ΑΡΙΘΜ. 16.
Τόμος Α'.

Συνδρομή, άρχομένη από 1. Ιανουαρίου έκάστου έτους, έτησίá μόνον και προπληρωτίá:
Πανταχοῦ φράγκ. χρ. 20 ἢ μάγκ. 16.

ΕΤΟΣ Α'.
τῇ 15/27. Αἰγούστου 1885.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

ὕπο Ι. ΞΕΝΙΑΔΟΥ (εἰκὼν ἐν σελ. 244).

Ὁ Δημοσθένης πρωταγωνιστεῖ ἐν τῇ ἐθνικῇ ἡμῶν ἱστορίᾳ, ἐκπροσωπῶν τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ αὐτονόμου ἐλληνισμοῦ, αἵτινες ἴσως ἤθελον παρέλθαι ἄδοξοι καὶ ἀφανεῖς, εἰμὴ καθίσταται δραματικώτερον τὸν ἀγῶνα αὐτοῦ ὁ λιγρὸς οὗτος τῆς πνυκδὸς ἀγορητής.

Τὸ μοναδικὸν ἐκεῖνο φαινόμενον, ὅπερ ἀναγράφει ὁ ἐλληνισμὸς ἐν τῇ καθόλου τῆς ἀνθρωπότητος ἱστορίᾳ, ἐγκεντριζόμενος καὶ μετεμψυχούμενος εἰς ἕτερα ἐλληνικὰ φύλα, καὶ νέαν αἰὲ ἐγκαινίζων ἱστορικὴν περίοδον, παρεσκεύασε τὸ διπλοῦν μεγαλεῖον τοῦ Δημοσθένους, τό τε πολιτικὸν καὶ τὸ ῥητορικόν.

Περιστέλλων καὶ συσφίγγων τὸν ἐλληνισμόν ἐντὸς τῆς ἀρχαίας καὶ πρωτογόνου αὐτοῦ ἐστίας, καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ πολιτικῇ ὑπεροχῇ ἐνορῶν τὸ εἰδεχθὲς τῆς δουλείας φάσμα, ἠγωνίσθη νὰ ἀνακαλέσῃ ἐκεῖνας τὰς δαφνοστεφεῖς τοῦ ἐλληνισμοῦ ἡμέρας, καθ' ὧς ἡ Ἑλλὰς ἡρώϊκῶς ἀμυνομένη, διέσωσε τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς, τὴν ἀκαταγώνιστον τῶν βαρβάρων στρατιᾶν ἀποσοβήσασα ὠνειροπόλησε τὴν ἐπανάληψιν τῶν κλεινῶν ἐκεῖνων τοῦ ἀρχαίου ἐλληνισμοῦ τροπαίων κατὰ βασιλέως βαρβάρου, τὴν ἐλληνικὴν ἐλευθερίαν ἐπιβουλεύοντος, καὶ διὰ τῆς ἀκαδέκτου τοῦ λόγου δυνάμεως ἠλεκτρίσας τὴν σύγχρονον αὐτοῦ ἀπονεναρκωμένην γενεάν, καὶ κατὰ τῆς ὁμόρου δυναστείας μακρὸν καὶ δεινὸν ἀγῶνα προκαλέσας, ἐπεσφράγισε τὴν πρώτην τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου ἡλικίαν, ἐνθερμος τῆς ἐλευθερίας ὑπέρμαχος ἀναγραφείς.

Βεβαίως ὁ ἐλληνισμὸς, τοσαύτας καὶ τηλικαύτας ἡθικὰς καὶ ὕλικας δυνάμεις κεκτημένος, ἐνδὸς μόνου ἐδεῖτο,

ΚΛΕΙΩ. ΤΟΜΟΣ Α'.

ἤτοι τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος, ἵνα μεγαλοουργήσῃ, τοῦ δὲ ἀπαραιτήτου τούτου ὄρου ἡ ἐπίτευξις προσεδοκᾶτο οὐχὶ πλέον ἀπὸ τῶν ἐν Ἑλλάδι πολιτειῶν, αἵτινες ἐξαντληθεῖσαι εἰς τὸν περὶ τούτου ἀγῶνα εἶχον περιέλθει ἐναλλὰξ εἰς οἰκτρὰν παρακμὴν, καὶ αὐτὴν τὴν ἐξόντωνσιν τοῦ ἐλληνισμοῦ ἐπαπειλοῦσαν, ἀλλ' ἀπὸ ἐτέρας ἐλληνικῆς φυλῆς, καθυστερούσης

μὲν τέως ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἀφανοῦς, ἤδη δὲ διωργανωθείσης καὶ ἐντελῶς ἐξελληνισθείσης, σφριγώσης καὶ νεαζούσης· καὶ ὁ Δημοσθένης τοιαύτας πολιτικὰς βλέψεις ἔχων, ἤθελεν ἀναγραφῇ βαθύτερος πολιτικός, ἐν τῷ παρελθόντι ὡς ἐν κατόπτρῳ τὸ μέλλον προορῶν καὶ προοιωνιζόμενος, ἀλλ' αὐτὸς ἐπολιτεύθη κατὰ τὰς ἐμπνεύσεις λίαν ὑψηλῆς ἐκτιμήσεως τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ ἐξόχου βαθμοῦ, ὃν κατεῖχε τὸ κλεινὸν τῆς Παλλάδος ἄστυ ἐν τῷ λοιπῷ ἐλληνικῷ κόσμῳ, καὶ ἐντεῦθεν ἐκτῆσατο τὸ αἰώνιον ἐκεῖνο γόητρον, ὅπερ ἀπαρμειωτον διὰ τοσούτων ἤδη αἰώνων διεληθόν, ἠλεκτρίζει καὶ νῦν τὰς καρδίας τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΡΥΜΒΟΣ.

Ἐγεν. 16. Ἀπριλίου 1820, † 12. Αὐγούστου 1885.

Καὶ τοιοῦτος μὲν ὁ Δημοσθένης ὡς ἡγέτης τῆς ἐν Ἑλλάδι πολιτικῆς καθ' οὗς χρόνους ἡ ἐν Μακεδονίᾳ ἰδρυθεῖσα ἰσχυρὰ μοναρχία ἐπεκαλεῖτο τὴν σύμπραξιν τοῦ ἐλληνισμοῦ εἰς μεγαλεπήβολον ἐθνικὸν μεγαλοῦργημα, ὡς ἀριστοτέχνης δὲ τοῦ λόγου ἀνομολογεῖται ὁ ὑπατος πάντων τῶν ἀγορητῶν τοῦ δημοσίου βήματος τοῦ τε ἀρχαίου καὶ τοῦ νεωτέρου κόσμου. Διὸ ὡς ἐν πάσῃ κοινοβουλευτικῇ πολιτείᾳ ὁ συνδυασμὸς τῆς πολιτικῆς συνέσεως καὶ τῆς εὐγλωττίας ἀναδεικνύει τοὺς ἐξοχωτέρους πολιτικούς, οὕτω καὶ ὁ Δημοσθένης, ἀμφοτέρων τούτων τῶν προσόντων εὐμοιρῶν, διετέλεσεν

αείποτε πλειονοψηφῶν ἐν τῷ ἀττικῷ κοινοβουλίῳ μεθ' ὅλην τὴν σφοδρὰν ἀντιπολίτευσιν, ἥς τὰς πολιτικὰς θεωρίας ἀπεκάλει ἐν τῷ ἀκράτῳ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐνθουσιασμῷ ἀντικρυς προδοσίαν. Καίτοι ἀμειλίκτως προσέβαλλεν ἕξεις καὶ ἡθὴ προσφιλεῖ τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ, οὐχὶ τὰ ἡδέα ἀλλὰ τὰ βελτίω λέγων, καίτοι διελέγετο περὶ λεπτῶν ζητημάτων, αὐτὴν τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν θυγόντων, καίτοι πειρώμενος ν' ἀναπληρώσῃ ἀπὸ τοῦ ἐκνευρισμένου δήμου ἀρειμάνιον φυλὴν πρὸς περιφροῦρησιν τῶν δικαίων τοῦ ἑλληνισμοῦ, πικρότερον ἢ θωπευτικώτερον ἐξήλεγχε τὸν ἔκρυθμον βίον, οὐδὲν ἤπτον τῆς ἀπολύτου ἐτύγχανε πλειονοψηφίας ὁ ἀτρόμητος οὗτος ἐλεγκτής, διότι ἠπίστατο νὰ στρέφῃ τὸν λόγον ἀπὸ τοῦ βήματος ὡς ὁ μαχητής τὸ ξίφος ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης. Ἀνεξάντλητος ἦν ἐν τοῖς ἐπιχειρήμασιν, εὐφυστατος ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν λέξεων, ἀμίμητος ἐν τῇ ἐντέχνῳ τῶν περιόδων κατασκευῇ, σαφιλὴς εἰς τὰς λουπὰς λεκτικὰς χάριτας, δι' ὧν αἰχμαλωτεύων ὡς εἰπεῖν τὸν ἀκούοντα ἐδέσποζε τῆς καρδίας αὐτοῦ. Τίς καὶ ἤδη διεξερχόμενος τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ ἀριστουργήματα, δὲν γονυπετεῖ ἐνώπιον τοῦ Φειδίου τούτου, ἐκείνους τοὺς παλμοὺς αἰσθανόμενος, οὐς πάλαι πᾶσα εὐγενὴς καρδία εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τηλικαύτης πολιτικῆς ἀρετῆς καὶ φιλοπατρίας, διὰ νευρώδους καὶ ἐντέχνου γλώσσης ἐνσαρκουμένης; Τίς δὲν ἰνδαυματίζει νοερῶς ἐν ἑαυτῷ τὸν κλεινὸν τῆς πόλεως Ἀθηνῶν σύμβουλον πειρώμενον διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ ὡς διὰ γαλβανισμοῦ νὰ ἐγχύσῃ νέαν ζωὴν καὶ νέαν δύναμιν, ἵνα μὴ δύσῃ ὁ παμφανὴς τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀσθὴρ ἐν τῇ ὁσημέρᾳ ἐπιτεινομένη πολιτικῇ θυέλλῃ;

Ἡ κρισιμωτάτη τῶν περιπετειῶν, ἧς ὑπέστη ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ πολιτικῷ αὐτοῦ βίῳ ἐστὶν ἡ κατὰ Κτησιφῶντος γραφὴ παρανόμων, δι' ἧς ἡ ἀντιπολίτευσις, ἥς αἱ πολιτικαὶ θεωρίαι κατίσχυσαν ἤδη τῶν ἀγώνων τοῦ ῥήτορος, προϋτίθετο νὰ ἐξελέγξῃ πλημμελεῖ τὴν πολιτικὴν πορείαν τοῦ Δημοσθένους, καὶ κακόνουν τῇ πολιτείᾳ, ἀλλ' αὐτὸς ῥητορικώτερος ἑαυτοῦ ἀναδειχθεὶς, μετὰ τηλικαύτης τέχνης καὶ ἀπαρμύλλου εὐφραδείας συνηγόρησεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ὥστε τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων, καίπερ διατελοῦν ἤδη ὑπὸ τὸ κράτος ἐτέρας πολιτικῆς, ὑπὸ τῆς μακεδονικῆς ὑπεροχῆς ἐγκαινισθείσης, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀκαθέκτου ἐκείνης ῥητορείας αἰχμαλωτευθέν, ἐξέδωκε παμψηφεί ἀπόφασιν ὑπὲρ τοῦ περιφανοῦς πολιτικοῦ, ἀποφανθὲν ὡς δικαίως ἀπονειμθέντα τὸν διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου χρυσοῦν στέφανον, ὅτι διατελεῖ

πράττων καὶ λέγων τὰ ἀρίστα τῷ δήμῳ. Διὸ καὶ τις τῶν περιφανῶν τῆς ἀρχαιότητος κριτικῶν, Διον. ὁ Ἀλικαρνασεύς, τὸν περὶ στεφάνου λόγον, ἐν ᾧ ἐξήντηλσεν ὁ ῥήτωρ πᾶσαν τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτοῦ ἐπινόαν, κράτιστον πάντων ἀποφαίνεται.

Καὶ ἐνέπνευσε μὲν τῷ Δημοσθένει τὴν πρὸς τοὺς λόγους ὁρμὴν ἡ ἐν τῇ Ἠλιαίᾳ εὐγλωττος ἀγόρευσις τοῦ Καλλιστράτου, οὗτινος ἡκροάσθη παῖς ἔτι ὢν, ἀλλ' οὔτε ἡ διδασκαλία, οὔτε ἡ φύσις συνέπραξαν εἰς τὴν θαυμαστήν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν, ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτὸν ἀνέδειξε μέγαν τοῦ βήματος ἀγορητὴν, τὸ μὲν δι' ἐνδελεχοῦς καὶ συντόνου μελέτης, καὶ ἄλλους μὲν τῶν ἀρχαίων προστησάμενος, ἰδίᾳ δὲ τὸν Θουκυδίδην, ὃν καὶ πολλάκις ἀντέγραψε, καὶ ἀφ' οὗ πολλὰς ἠρύσατο γνώμας, τὸ δὲ καὶ διὰ συνεχῶν καὶ ἐπιπόνων ἀσκήσεων σωματικῶν, δι' ὧν καὶ ἄλλας μὲν τοῦ σώματος ἐκρύβιμους κινήσεις ἐπὶ τὸ εὐρυθυώτερον μετέβαλε, καὶ δὴ καὶ φωνῆς ἡχηρᾶς καὶ εὐφρόγγου ἡμμοίρησε, ἀνὰ πᾶσαν ἐκείνην τὴν ὑπαίθριον ἐν τῇ πνυκὶ ὀμήγυριν ἐξικνουμένης, προσὸν ἀπαράιτητον τῷ δημηγόρῳ, μάλιστα ἐν ταῖς ἀρχαίαις τῆς Ἑλλάδος πολιτείαις, ἐν αἷς, ὡς οὐκ ἐχούσαις τὸν ἀριθμητικὸν ὄγκον τῶν καθ' ἡμᾶς, ἵνα ἀντιπροσωπεύωνται δι' ὀλίγων, τὰ κοινοβούλια ἀπαρτιζόμενα ὑπὸ τοῦ συνόλου τῶν πολιτῶν, ἦσαν πολυπληθέστερα, καὶ ὡς ἐν ὑπαίθρῳ συνεδριάζοντα ἔχρηζον βεβαίως καὶ ἀγορητῶν, στεντορείαν κεκτημένων τὴν φωνήν, εἰς ὃ καὶ ὁ Δημοσθένης ἤσκησεν ἑαυτὸν, ἀγορεύων ἐν τῇ ἀκτῇ ἐνώπιον τοῦ κλυδωνιζομένου πόντου, καὶ ἐν τῷ ῥόχθῳ ἐκείνῳ τῶν κυμάτων ἐθίζων ἑαυτὸν εἰς τὴν εὐήχον καὶ εὐφρογγον ἀπαγγελίαν καὶ εἰς τὰς ἐπιδείξεις τοῦ θορυβοῦντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πλήθους.

Οὕτως ὁ Δημοσθένης παρασκευασθεὶς εἰς τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ ῥητορικὸν στάδιον ἐκόσμησε τὸ βῆμα ἐκεῖνο τῆς ἀρχαιότητος, ἀφ' οὗ ἀντήχησεν ἡ θεσπεσία φωνὴ τοσοῦτων καὶ τηλικούτων περιφανῶν ῥητόρων, καὶ τὴν ἀλήθειαν πάντοτε ὀρθοτομῶν δὲν κατίσχυσε μὲν νὰ σώσῃ τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀπολεσθὲν εἰς τὰ αἱματοφόρτα τῆς Χαϊρωνείας πεδία, ἀπηθανάτισεν ὅμως τὴν ἑλληνικὴν διάνοιν διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ, οἵτινες οὐ μόνον πρόκεινται ἀνεξάντλητον διδασκαλίαν ταμεῖον τοῦ τε πολίτου καὶ τοῦ πολιτευομένου, ἀλλὰ καὶ ὡς ἑξοχα ἀρχέτυπα, ἀφ' ὧν ἀπηρτίσθη ἡ ἐπιστημονικὴ τῆς ῥητορικῆς θεωρία, τῆς ὑπερφουῶς ταύτης δυνάμεως, τῆς πειθοῦς δημιουργοῦ κατὰ Πλάτωνα, δικαιοῦσι τὴν κρίσιν τοῦ Ῥωμαίου κριτικοῦ Demosthenes pene lex orandi fuit.

ΠΕΡΙ ΚΙΝΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ.

Ἡ μεγίστη διανοητικὴ ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ ελαφρότατος σπασμὸς τοῦ ἐγχυματικοῦ ζήλου εἶνε ἀπόρροια ἐναιίας τινὸς καὶ θείας δυνάμεως. Τοῦτο δυσκόλως θὰ παραδεχθῇ πᾶς, ὅστις ἀνετράφη μὲ τὰς παραδεδομένας θεωρίας, αἵτινες εἶνε ἄξιοι τοῦ ἡμετέρου σεβασμοῦ οὐ μόνον διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἱστορίαν των, ἀλλὰ καὶ πολὺ μᾶλλον, διότι σκοποῦσι καὶ κατορθόνουσι νὰ ἱκανοποιῶσι τὰς ἡθικὰς ἡμῶν ἀνάγκας. Ἡ νεωτέρα μηχανικὴ θεωρία περὶ τῆς φύσεως πλουτίζει μόνον τὰς γνώσεις ἡμῶν, ἀλλ' ἀπογυμνοῖ ἀφ' ἐτέρου τὴν ψυχὴν. Καὶ ἐν τούτοις οἱ θέλοντες νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς δὲν ἔχουσι, καθ' ἡμᾶς, τὸ δικαίωμα τυφλῶς ν' ἀνθίστανται εἰς τὸ ἰσχυ-

ρὸν τοῦτο ῥεῦμα, ὅπερ ἀναμφισβητήτως μέγαν παράγοντα σχηματίζει ἐν τῷ βίῳ τοῦ παρόντος χρόνου. Μόνον ὁ ἀκριβῶς γινώσκων τι δύναται περὶ αὐτοῦ νὰ κρίνῃ, ἢ ν' ἀπορρίψῃ, ἢ μετὰ λόγου νὰ παραδεχθῇ αὐτό. Ὅτι δὲ δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ἀπλῆς καὶ ἀνάξιας προσοχῆς παιδιᾶς, ἀποδεικνύει ἡ γενικὴ παραδοχὴ, ἥς ἔτυχον αἱ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Δαρβίνου ἐκτεθεῖσαι αὐταὶ ἰδέαι παρὰ τῶν ἐξοχωτέρων συγγράφων φυσιοδιφῶν.

Ὅπως ὁ ἐπὶ λείας καὶ ἡρέμου ἐπιφανείας ὕδατος ῥιφθεὶς λίθος, οὕτω καὶ ἡ ὑπόθεσις αὕτη σχηματίζει ἡρέμα καὶ ἀθροῦτως μεζζονας καὶ εὐρυτέρους κύκλους, ἀναδεικνύεται δὲ νικηφόρος καὶ εἰς ἐκείνους τοὺς ἐπιστημονικοὺς κλάδους,